

สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “ปัญหาอุปสรรคการสังคดี กรณีร้องขอความเป็นธรรมของพนักงานอัยการในเขตสำนักงานคดีอาญากรุงเทพใต้” มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อศึกษาระดับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบขั้นตอนรวมถึงเกณฑ์การพิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมในชั้นพนักงานอัยการเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการสังคดีกรณีร้องขอความเป็นธรรม และ เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสังคดีกรณีร้องขอความเป็นธรรม เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ โดยได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากประชากรตัวอย่างคือ พนักงานอัยการ ผู้ศึกษาได้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งได้รับแบบสอบถามตอบกลับ จำนวน 80 ชุด คิดเป็นร้อยละ 80

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้เสร็จสิ้นแล้ว ได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของคำตอบ เปลี่ยนเป็นรหัสตัวเลขและนำมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS for Window Vision 12.0) ในการคำนวณหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาคครอบคลุมประเด็นหลัก ๆ ดังนี้

สรุปผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มประชากร

จากการศึกษาพบว่า พนักงานอัยการส่วนใหญ่ร้อยละ 48.8 มีอายุระหว่าง 30-40 ปี ร้อยละ 80.0 เป็นเพศชาย ร้อยละ 90.0 จบการศึกษาระดับปริญญาตรีและเนติบัณฑิตไทย ร้อยละ 61.3 มีสถานภาพสมรส ร้อยละ 51.3 ไม่มีบุตร ร้อยละ 43.8 รับราชการอัยการไม่ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 32.5 ระดับชั้นสูงกว่า ชั้น 3 ขึ้นไป ร้อยละ 32.5 มีตำแหน่งสูงกว่าอัยการประจำกรมขึ้นไป ร้อยละ 36.3 อัตราเงินเดือนระหว่าง 40,000-60,000 บาท

ร้อยละ 62.5 เคยพิจารณาในคดีอาญาที่ผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม ร้อยละ 64.0 ได้พิจารณาคดีอาญา จำนวน 1-5 เรื่อง

2. ข้อมูลเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจต่อรูปแบบ ขั้นตอนและเกณฑ์การพิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมในชั้นพนักงานอัยการ

ความรู้ ความเข้าใจของพนักงานอัยการต่อรูปแบบขั้นตอน และเกณฑ์การพิจารณาการร้องขอความเป็นธรรมในชั้นพนักงานอัยการ พบว่า พนักงานอัยการที่ไม่เคยมีประสบการณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 73.3 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับปานกลาง และเพียงร้อยละ 26.7 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับสูง และพนักงานอัยการที่เคยมีประสบการณ์ส่วนใหญ่ร้อยละ 56.0 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับสูง และเพียงร้อยละ 44.0 มีความรู้ ความเข้าใจในระดับปานกลาง

3. ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค การสังเกตการณ์การร้องขอความเป็นธรรม

ปัญหา อุปสรรคการสังเกตการณ์การร้องขอความเป็นธรรม พบว่า พนักงานอัยการส่วนใหญ่ร้อยละ 55.0 มีปัญหา อุปสรรคระดับสูง รองลงมา ร้อยละ 40.0 มีปัญหา อุปสรรค ในระดับปานกลาง และเพียงร้อยละ 5.5 มีปัญหาอุปสรรคในระดับต่ำ

4. ทัศนะของพนักงานอัยการในการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสังเกตการณ์การร้องขอความเป็นธรรม

- ด้านขั้นตอนก่อนยื่นคำร้องขอความเป็นธรรม

การที่ผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรมท่านเชื่อว่าผู้ต้องหาไม่ได้รับความเป็นธรรมจริงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 3.73) หากผู้ต้องหาไม่มีเหตุผลในการร้องขอความเป็นธรรม ท่านคิดว่าผู้ต้องหาได้กระทำไปเพื่อเป็นการประวิงคดีเท่านั้นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.10) การร้องขอความเป็นธรรมของผู้ต้องหาท่านเชื่อเป็นแค่เพียงพ้อข้ออ้าง ข้อต่อสู้ของผู้ต้องหาเท่านั้นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.00) มูลเหตุการร้องขอความเป็นธรรมของผู้ต้องหาท่านเชื่อที่เกิดจากการยุยงส่งเสริมของผู้อื่นในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.80)

เมื่อพิจารณาในภาพรวม พบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09 แสดงว่าการแก้ไขปัญหาอุปสรรคใน ด้านขั้นตอนก่อนยื่นคำร้องขอความเป็นธรรมอยู่ในระดับปานกลาง

- ด้านขั้นตอนการพิจารณาคดี

พิจารณาแล้วปรากฏว่าไม่เป็นการร้องขอความเป็นธรรมสามารถสังเกตคดีไปได้โดยไม่ต้องส่งพนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95) หากคดีจะ

ครบซึ่งครั้งสุดท้าย และผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม แต่ผลการสอบสวนเพิ่มเติมยังไม่เสร็จ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา คิดว่าควรปล่อยตัวผู้ต้องหาไปก่อนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90)

ทางแก้ไขที่พนักงานสอบสวนไม่ให้ความร่วมมือในการสอบสวนเพิ่มเติม ซึ่งควรสอบสวนเพิ่มเติมโดยการเรียกพยานมาซักถามด้วยตนเองในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75) กรณีมีการขอให้สอบสวนเพิ่มเติมพยานหลายปากเกินความจำเป็น สามารถงด สอบสวนพยานเพิ่มเติมเท่าที่เห็นว่าจำเป็นได้ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.55) การปล่อยตัวผู้ต้องหาไปก่อน หรือไม่ควรเสนอความเห็นให้อธิบดีอัยการพิจารณาเห็นชอบก่อนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.48) คดีที่มีผู้ต้องหาหลายคน หากบางคนไม่ได้ร้องขอความเป็นธรรมคิดว่าการสั่งคดีควรพิจารณาให้ความเป็นธรรมต่อผู้ต้องหาที่ไม่ได้ร้องขอความเป็นธรรมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.25) การเรียกพยานมาซักถาม ท่านสามารถทำได้โดยไม่ต้องมีพนักงานสอบสวนมาร่วมสอบสวน ในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.19) การเรียกพยานมาซักถามดังกล่าว สามารถทำได้โดยไม่ต้องให้หัวหน้าพนักงานอัยการร่วมซักถามด้วยในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.16)

หากคดีจะครบซึ่งครั้งสุดท้าย และผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม แต่ผลการสอบสวนเพิ่มเติมยังไม่เสร็จ เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้ต้องหา คิดว่าควรปล่อยตัวผู้ต้องหาไปก่อนในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.51)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 แสดงว่าการแก้ไขปัญหาคดีอุปสรรคในการสั่งคดีร้องขอความเป็นธรรมในด้านขั้นตอนการพิจารณาคดีในระดับมาก

- ด้านขั้นตอนการพิจารณาคดี

หากทำหน้าที่สั่งคดีร้องขอความเป็นธรรม เห็นควรเพิ่มอัตรากำลังของพนักงานอัยการให้มากขึ้นกว่าเดิมในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11) ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 ข้อ 48 เพียงแค่กล่าวถึงการร้องขอความเป็นธรรมไว้แต่ไม่มีบทนิยามศัพท์ ควรกำหนดบทนิยามศัพท์ให้ชัดเจนในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00) บทนิยามศัพท์ ต้องมีประเด็นสำคัญว่า ผู้ต้องหาไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการสอบสวนของพนักงานสอบสวนเท่านั้นในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80) เพื่อเป็นการลดภาระในการสั่งคดีร้องขอความเป็นธรรมสำนักงานอัยการสูงสุดควรมีการจัดตั้งหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบการสั่งคดีโดยตรงในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.75) เพื่อเป็นการลดขั้นตอนการสั่งคดีร้องขอความเป็นธรรมเป็นอำนาจของอัยการชั้นต้น โดยไม่ต้องเสนออธิบดีอัยการเพื่อพิจารณาสั่งในระดับปานกลาง (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.69)

เมื่อพิจารณาในภาพรวมพบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65 แสดงว่าการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสังคีตร้องขอความเป็นธรรมในด้านขั้นตอนการพิจารณาคดีในระดับมาก

สรุปการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสังคีตร้องขอความเป็นธรรมในแต่ละด้านพบว่า ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.39 แสดงว่าการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการสังคีตร้องขอความเป็นธรรมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ขั้นตอนภายหลังการพิจารณามีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่า 3.65 ขั้นตอนการพิจารณามีการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.43 และขั้นตอนการยื่นคำร้องขอความเป็นธรรมในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.09

ข้อเสนอแนะจากผู้ศึกษา

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. สำนักงานอัยการสูงสุด ควรกำหนดบทนิยามศัพท์ของคำว่า การร้องขอความเป็นธรรมมีความหมายว่าอย่างไร มีขอบเขตความหมายเพียงใด เพื่อให้พนักงานอัยการได้เข้าใจในเนื้อหาและรายละเอียดของข้อความที่ผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม ว่าอยู่ในหลักเกณฑ์การสังคีตกรณีการร้องขอความเป็นธรรมหรือไม่ เพราะตามระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2547 แก้ไขเพิ่มเติม โดยระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2548 ข้อ 3 ลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2548 เพียงแต่กำหนดถึงขั้นตอนการสังคีต กรณีคดีที่มีการร้องขอความเป็นธรรมเท่านั้นว่ากรณีมีคำสั่งฟ้องหรือไม่ฟ้อง พนักงานอัยการ จะต้องปฏิบัติอย่างไรเท่านั้น จึงยังไม่ชัดเจนในความหมายของการร้องขอความเป็นธรรมว่ามีความหมายของการร้องขอความเป็นธรรม ว่ามีความหมายหรือต้องมีเนื้อหาสาระและเหตุผลแห่งการร้องขอความเป็นธรรม

2. สำนักงานอัยการสูงสุด ควรมีการประสานงานกับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ในการเร่งรัด การสอบสวนเพิ่มเติมคดีที่มีการร้องขอความเป็นธรรม แล้วพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนเพิ่มเติม โดยถือว่าพนักงานอัยการสอบสวน ต้องเร่งรัดการสอบสวนเพิ่มเติมให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเวลาอันรวดเร็ว เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาในคดีอาญา

3. สำนักงานอัยการสูงสุด ควรกำหนดระเบียบการที่พนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวน เพิ่มเติมกรณีเรียกพยานมาซักถามที่สำนักงานอัยการว่าพนักงานอัยการเจ้าของสำนวน สามารถทำการซักถามด้วยตนเอง โดยไม่จำเป็นต้องมีพนักงานสอบสวนหรือ

หัวหน้าพนักงานอัยการร่วมฟังการสอบสวน ทั้งนี้เป็นการลดขั้นตอนการทำงาน และเพื่อความรวดเร็วในการวินิจฉัยสั่งคดี

4. สำนักงานอัยการสูงสุด ควรกำหนด หลักเกณฑ์หรือแนวทางปฏิบัติสำหรับพนักงานอัยการ ในการสั่งคดีกรณีผู้ต้องหาร้องขอความเป็นธรรม แล้วพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมโดยการสอบสวนเพิ่มเติม ยังไม่เสร็จสิ้น กระแสความ แต่คดีจะครบชั้นครั้งสุดท้าย หรือคดีจะขาดอายุความว่าพนักงานอัยการ ควรที่ยื่นฟ้องผู้ต้องหาไปก่อน หรือให้ศาลปล่อยตัวผู้ต้องหาไปก่อน เพื่อรอผลการสอบสวนเพิ่มเติม ทั้งนี้ เนื่องจากในปัจจุบัน สำนักงานอัยการสูงสุด ยังมีได้กำหนดหลักเกณฑ์ และแนวทางปฏิบัติไว้ให้ชัดเจน อันอาจเป็นผลต่อมาตรฐานการสั่งคดีกรณีที่มีการร้องขอความเป็นธรรม

5. สำนักงานอัยการสูงสุด ควรเพิ่มอัตรากำลังพนักงานอัยการในการปฏิบัติงานในหน้าที่การสั่งคดี กรณีร้องขอความเป็นธรรม เพราะมีจำนวนคดี มากขึ้น ทำให้การปฏิบัติงานล่าช้า ใช้ระยะเวลาานานกว่าจะสั่งคดีเสร็จ ทำให้ไม่อาจบริการประชาชนได้อย่างรวดเร็ว

6. สำนักงานอัยการสูงสุด ควรจัดให้มีการบริการ แก่ผู้ที่ร้องขอความเป็นธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น มีการเผยแพร่ความรู้ การประชาสัมพันธ์ หลักเกณฑ์ขั้นตอนการร้องขอความเป็นธรรม เพื่อให้ประชาชนได้ทราบถึงวิธีการดำเนินการดังกล่าว

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาปัญหาอุปสรรคการสั่งคดี กรณีร้องขอความเป็นธรรมของพนักงานอัยการในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ตามสำนักงานอัยการทั้ง 9 เขต ทั่วประเทศ เพื่อให้เกิดความครอบคลุมของปัญหาในทุกมิติ และเป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ

2. ควรมีการศึกษาแนวทางประสานความร่วมมือระหว่างหน่วยงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กับสำนักงานอัยการเกี่ยวกับความร่วมมือในการปฏิบัติงานร่วมกัน โดยเฉพาะกรณีการสั่งคดี กรณีร้องขอความเป็นธรรมแล้วพนักงานอัยการสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติม

3. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค ความพึงพอใจ และผลสัมฤทธิ์ของประชาชน ผู้ใช้บริการในกรณีที่ได้มายื่นคำร้องขอความเป็นธรรมต่อพนักงานอัยการ

4. ควรมีการศึกษาถึงปัญหาอุปสรรค การสอบสวนเพิ่มเติมของพนักงานสอบสวน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ ถึงเหตุแห่งความล่าช้า การประสานงาน กรณีพนักงานอัยการสั่งพนักงานสอบสวนเพิ่มเติมคดีที่มีการร้องขอความเป็นธรรม